

Timo Virtanen

Inkerinsuomalaiset paluumuuttajat The Finn Ingrians as Return Migrants

Euroopan viimeaikainen kehitys on liisännyt huolestuneisuutta suhteessa muuttoliikemyyksiin. Joukoittain ihmisiä Itä-Euroopasta on lähtenyt pitäen parempana epävarmaa, mutta houkuttelevaa tulevaisuutta lännessä. Yhä suurempien ihmismäärien odotetaan seuraavan jo muuttaneiden esimerkkiä ja lähtevän entisen Neuvostoliiton alueilta. Nationalismi yhdistyneenä glasnostiin ja perestroikaan, sosiaaliseen hätään ja ruoan puutteeseen voi johtaa yhteen Euroopan suurimpaan väestömuuttoon.

Suomen suhteen keskeisen tulijaryhmän muodostavat inkerinsuomalaiset. Entisessä Neuvostoliitossa arvioidaan olevan noin 70 000 inkerinsuomalaista; 1920-luvulla heidän lukumääränsä oli vielä 180 000. Nykyään noin 8 000 inkerinsuomalaista elää Suomessa ja lukumäärä kasvaa nopeasti — noin 5 000 inkeriläistä muutti tänne vuonna 1991. Noin 2/3 heistä on tullut Eestistä ja loput Pietarin ja entisen Neuvosto-Karjalan alueelta. Noin 18 000 inkerinsuomalaista asuu Eestissä ja heistä noin 5 000–6 000 arvioidaan pyrkivän muuttamaan Suomeen niin pian kuin mahdollista. Tällä hetkellä noin 150–200 inkerinsuomalais-

ta muuttaa kuukausittain Suomeen lähinnä etsiäkseen työtä. Näiden mukana seuraavat lapset, vanhemmat ja muut sukulaiset. Inkerin Liitto on arvioinut, että noin 500 vanhusta haluaisi muuttaa riittämättömien eläkkeiden ja huonojen asunto-olojen vuoksi.

Maahanmuuttoa Suomeen on toistaiseksi estänyt Neuvostoliiton jäykkä passilaki, sillä passia ei ole saanut ilman erityistä kutsua vierailta ulkomailla. Suomen lähetystöt voivat kuitenkin nyt kirjoittaa nk. *spravkan* eli todistuksen, että muuttajalla on alkuperänsä perusteella oikeus asettua asumaan pysyvästi Suomeen. Venäjän viranomaiset antavat passin tätä todistusta vastaan. Tämä systeemi voi kuitenkin tuoda ongelmia, sillä muuttaja ei ehkä Suomeen saavuttuaan saa mistään sosiaalista tukea.

Presidentti Koiviston lausunnon mukaan inkerinsuomalaisia pidetään paluumuuttajina. Heillä on siten samat sosiaaliset oikeudet kuin suomalaisilla. Se, miten inkerinsuomalaiset tulevat sopeutumaan suomalaiseen yhteiskuntaan ja erityisesti työelämään talouslaman jälkeen, on erittäin tärkeä kysymys. Toistaiseksi ei ole kuitenkaan käytettävissä mitään tietoa heidän integroitumisestaan, vaikkakin työvoima- ja sosiaalihalinto on todennut heidän vakavat ongel-

KT Timo Virtanen työskentelee tutkijana Siirtolaisuusinstituutissa.

mansa asunnon ja työn saannin suhteen. Yksistään 1 000 heistä etsii työtä Helsingin seudulla.

90-luvun Suomessa eroavuudet tulevat säilymään työvoimamuuttajien, paluumuuttajien ja pakolaisten välillä. Tämä edellyttää sekä muuttoliikkeiden strukturaalisten syiden että muuttajien yksilöllisten syiden ymmärtämistä. Viime kädessä kysymys on lähialueidemme kestävästä kehityksestä ehdoista, joita on lähestyttävä muullakin tavoin kuin maahanmuuttopolitiikalla tai avun viroilla Suomesta. Siten inkerinsuomalaisten muuttamista ei tule nähdä pelkästään työvoimakysymyksenä vaan heidän itsensä kannalta. Esimerkiksi Inkerinmaalle Suomen tuella perustettavat vanhustentalot voisivat ratkaisevasti helpottaa siellä asuvien vanhusten tilannetta ja vähentää muuttopainetta. Toisaalta on tärkeää estää työikäisen väestön hupeneminen ennestäänkin köyhtyneiltä alueilta. Samalla on todettava, että toistaiseksi tiedetään varsin vähän inkerinsuomalaisten nykyisyydestä entisessä Neuvostoliitossa verrattuna heidän elämänlaatuunsa Suomessa.

Suomen työvoimaviranomaisten kanta on ollut tähän asti selkeästi paluumuuttoa puoltava; nyt kuitenkin valmistellaan paluumuuton rajoittamista, koska muutto on käynyt hallitsemattomaksi eikä perustu lakeihin. Viimeaikaisessa keskustelussa on tuotu esiin se, että inkeriläisten suomalaisuus on pääasiassa peräisin 1600-luvulta, jolloin suuri suomalaisten joukko muutti Venäjälle. Paluumuuttajat tai heidän vanhempansa eivät ole olleet Suomen kansalaisia.

Huomattava osa paluumuuttajaksi ilmoittautuneista ei julkisuuteen tulleiden tietojen mukaan ole jäänyt Suomeen vaan käy vain nostamassa kuukausittaisen toimeentulotuen. Lisäksi inkeriläisiksi on ilmoittautunut turisteja, joiden

juurilla ei ole yhteyttä suomalaisuuteen. Juurten selvittely vie kuukausia ja odotusajalta maksetaan toimeentulotukea. Viranomaisten suunnitelmien mukaan muuttajan on vastedes ilmoitettava Suomeen etukäteen, mihin kuntaan hän halua asettua, jotta hänelle voidaan järjestää asunto.

The Finn Ingrians as Return Migrants

Developments inside and outside Europe lately have fuelled the worry in relation to immigration issues. Huge numbers of people in the East have already chosen to leave their home countries in favour of an uncertain, yet enticing reality in the West. New groups are expected to follow, particularly from the ex-Soviet Union, one of them being the Finn Ingrians. The combination of renewed expressions of nationalism unleashed by glasnost and perestroika, social distress and scarcity of food may lead to one of the greatest population movements Europe has experienced.

It is estimated that there are about 70 000 Finn Ingrians in the Soviet Union whereas in the 1920s they still numbered 180 000. At the moment, about 8 000 Finn Ingrians live in Finland. The number is rising rapidly, since 5 000 people came alone in the year 1991. Nearly 2/3 of them have come from Estonia, and the rest the St. Petersburg region and ex-Soviet Karelia. About 18 000 Finn Ingrians are living in Estonia, and about 5 000–6 000 of them are estimated to try to move into Finland as soon as possible. At the moment, about 150–200 Finn Ingrians by month move to Finland in order to find a job. In addition, their relatives, parents and children, should be included. Furthermore, it has been estimated by the *Inkerin Liitto* that about

500 old people are willing to move into Finland. This is because of their insufficient retirement benefits and bad housing conditions.

Until recently, migration to Finland has been obstructed by the rigid pass law of the Soviet Union since the Soviets have not been able to get a pass without an invitation to pay a visit abroad. However, the Finnish Embassies can now write so called *spravka* i.e. a certificate that the mover has, on the basis of his origin, the right to settle down permanently in Finland. The Soviet officials give a pass towards this statement. This system may bear some problems also because no person or organ is taking care of the mover in Finland.

According to the statement of President Koivisto, the Finn Ingrians are ranked in the same category as the returning migrants. Thus, they have the same social rights (e.g., labour force services, return benefits, social services) as the Finns have. Whether the Finn Ingrians could make up the essential part of the foreign labour force after the economic recession is a very important question. However, no data exists on the present living situation of the Finn Ingrians in Finland, although reports from labour and social welfare offices tell that most of these return migrants face serious problems with respect to housing and work. About 1 000 of them are looking for a job in the Helsinki region only.

In Finland distinctions will continue to exist between labour migrants, return migrants, refugees, and asylum seekers. Thus, we need to understand the structural causes of migration and the individual motivations and aspirations of those Finn Ingrians who actually move. In the end it is a question of precondi-

tions for sustained development for the neighbour country, which will have to be addressed by other means than immigration policies and aid transfer from Finland. For example, retirement houses in Ingermanland sponsored by the Finnish Government may drastically help the situation of old people and lessen the pressures to move. On the other hand, it is important to prevent the move of working age people from the impoverished areas of the ex-Soviet. Thus, the migration of the Finn Ingrians should not be seen primarily as a labour force question, but from the Ingrian point of view. Unfortunately, no research data exists on the issue of the Finn Ingrians in the ex-Soviet Union and in Finland with respect to their life satisfaction.

So far the Ministry of Labour has been in favour of return migration; however according to recent plans return migration will be restricted since it has become uncontrolled and is not based on laws. Recent public discussion has also brought fourth that the finnishness of the Ingrians dates back to the 16th century when a lot of Finns moved to Russia. Thus, return migrants or their parents have not been Finnish citizens.

A great deal of return migrants has not stayed in Finland but comes only to get a monthly subsidence benefit. Moreover, tourists having no Finnish roots have declared themselves as Ingrians. Processing time concerning their applications is rather long, and they are given a subsidence benefit for that time. According to plans the mover has to make a statement to Finland beforehand about his or her future community so that an apartment can be found for him or her.